

IMPLICAȚIILE INTERNETULUI ÎN VIAȚA JURIDICĂ

THE IMPLICATIONS OF THE INTERNET IN LEGAL LIFE

CARMEN TAMARA UNGUREANU¹

Rezumat: Prin lucrarea *Implicațiile Internetului în viața juridică* se urmărește o prezentare generală a domeniilor juridice în care Internetul este prezent, insistându-se asupra contractelor încheiate online, protecției datelor cu caracter personal, soluționării litigiilor online și a acelorora la care dă naștere cea mai utilizată rețea de socializare, Facebook.

Cuvinte-cheie: Internet, contracte online, protecția datelor cu caracter personal, Facebook

Abstract: Through *The Implications of the Internet in Legal Life*, a general overview of the legal domains in which the Internet is present is aimed, insisting on contracts concluded online, personal data protection, online dispute resolution and litigation of the most commonly used social network, Facebook.

Keywords: Internet, online contracts, personal data protection, Facebook

Introducere

Internetul este omniprezent. Toți suntem utilizatori de Internet, fie în viața noastră privată, fie și în activitatea noastră profesională. De regulă, juriștii nu se întreabă ce este Internetul și nici cum funcționează el, ci se mărginesc doar să-l folosească, în diferite scopuri personale și profesionale.

Puțini dintre noi sunt aceia care au cunoștințe de informatică. Internetul a fost conceput pentru a fi utilizat de oricine. Și poate tocmai de aceea, Internetul prin multiplele lui implicații în lumea juridică, în toate domeniile, conduce și la apariția de probleme juridice. Soluționarea acestor probleme nu este lipsită de dificultăți, deoarece informatica este cu mulți pași înaintea dreptului, a reglementărilor juridice. Evoluția tehnologiei are un ritm atât de rapid, încât provoacă limitele legislației.

---

¹ Profesor univ. dr., Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Facultatea de Drept, e-mail: carment_ungureanu@yahoo.com

Soluții există și juriștii au acest talent, de a le găsi.

Unde folosim Internetul? Cel mai simplu răspuns este: în toate domeniile, care au legătură cu dreptul. Pe scurt, prin intermediul Internetului se încheie contracte, fie că părțile sunt consumatori sau profesioniști, se colectează și se prelucrează date cu caracter personal, este pus în discuție dreptul la proprietate intelectuală, concurența loială, salariații pot deveni telesalariați, muncind „de acasă” (teleworking), se fac declarații de impozit online prin *e-guvernare*, se fac plăți, se fac investiții, are loc cyberbullying, se joacă jocuri de noroc, se eliberează rețete, publicitatea se face eficient prin intermediul așa numiților „*influencers*”², prin aplicația Uber se asigură servicii de transport, se cumpără medicamente din farmacii online, se dau consultații medicale, se face publicitate, se fură bani, iar Facebook reunește o mare parte din toate acestea, și în plus, oferă nemurirea.

Pentru că nu pot fi detaliate toate aceste teme, voi încerca o prezentare succintă a „infiltrării” Internetului în drept, oprindu-mă la câteva domenii.

1. Internetul și contractele³

Perioada în care contractele se încheiau printr-o strângere de mână, în care părțile contractante se întâlneau personal și în care reputația și respectul erau în joc, în caz de neexecutare a obligațiilor contractuale, a trecut. În prezent, părțile, într-o societate în care totul se desfășoară cu viteză, nu se mai întâlnesc față în față, mai ales în cazul contractelor în care una dintre părți este consumator.

Evoluția tehnologiei informației a influențat și modalitățile de încheiere a contractelor. Prin mijloacele electronice, profesioniștii și consumatorii au acces nu numai la o piață limitată de granițele unui stat, ci la piața mondială. Utilizarea mijloacelor electronice la încheierea contractelor

---

² *Influencers* sunt persoanele, care prin intermediul rețelelor sociale (YouTube, Instagram, Twitter, Snap), promovează produse și servicii, frecvent fără a le „eticheta” ca reclame, modelând atitudinile audienței. Utilizarea în comerțul electronic a „influențatorilor” este un fenomen în dezvoltare accelerată la nivelul mondial al marketing-ului. Pentru detalii, a se vedea, C. Abidin, M. Ots, *Influencers Tell All? Unravelling Authenticity and Credibility in a Brand Scandal*, în M. Edström, A.T. Kenyon, E.-M. Svensson (eds.), *Blurring the lines, Market-Driven and Democracy-Driven, Freedom of Expression*, Nordicom 2016, p. 153 și urm., [Online] la: www.nordicom.gu.se, accesat 23.10.2017.

³ Pentru o prezentare detaliată, a se vedea, C.T. Ungureanu, *Contractul electronic*, în revista „Dreptul” nr. 9/2015, pp. 158-185.

prezintă mari avantaje: profesioniștii pot face publicitate produselor și serviciilor lor pe plan național și mondial, pot comunica informații referitoare la prețuri și condiții de livrare, folosind resurse financiare minime în acest scop și având asigurată o celeritate maximă, iar cei interesați, consumatori sau profesioniști, având posibilitatea de a alege dintr-o multitudine de oferte, pot accepta condițiile, totul în mod electronic.

Pentru a utiliza Internetul ca mijloc electronic de încheiere a unui contract, părțile trebuie să aibă o conexiune la Internet. Pentru a avea o conexiune este necesară încheierea unui contract cu un furnizor de acces la Internet. Acest contract este de *prestări servicii* și este contra cost. Există și o excepție, când accesul la Internet este pseudogratis și anume atunci când utilizatorul are acces la rețeaua Wi-Fi, în hoteluri, restaurante, aeroporturi, ș.a. acces inclus, de regulă, în serviciile prestate clientului în temeiul unui alt contract (de hotelărie, de alimentație publică, de transport).

Prin urmare, este vorba despre două contracte: contractul încheiat de fiecare dintre părțile contractante ale contractului electronic cu un furnizor de acces la Internet și contractul electronic propriu zis, care, în principal, poate fi de vânzare sau de prestări servicii. De exemplu, dacă un consumator român cumpără produse de la un magazin virtual, cum este H&M online, Benvenuti online, mai întâi trebuie să aibă conexiune la Internet, pe care o poate obține, de exemplu, de la Telekom, Vodafone și apoi poate perfectă contractul de vânzare, prin intermediul conexiunii la Internet.

Prin urmare, Internetul are două componente: infrastructura în care este transmis conținutul și a doua componentă este formată din conținutul însuși. Infrastructura este reglementată de dreptul telecomunicațiilor, iar conținutul este supus diferitelor reglementări, în funcție de domeniul din care face parte, cum ar fi dreptul civil, dreptul comercial, dreptul comerțului internațional, dreptul muncii, ș.a.

Contractele încheiate prin Internet pot fi clasificate după mai multe criterii.

După modul de încheiere, sunt contracte *click-wrap* sau *click-through*; contracte *browse-wrap* și contracte care poartă o semnătură electronică extinsă calificată. Cele mai utilizate sunt contractele *click-wrap*.

▪ *Contractele click-wrap sau click-through* sunt acele contracte de adeziune pentru încheierea cărora destinatarul unei oferte făcută online (pe Internet) trebuie doar să bifeze într-o casetă (să facă un simplu click pe o pictogramă), butonul „Da”, „I accept”, „Yes” sau „I agree”, ori altul similar

și contractul se perfectează. Atunci când la încheierea unui contract de adeziune tradițional aderentului i se cere să semneze contractul, acesta poate ezita, cunoscând sau măcar intuind implicațiile juridice ale semnăturii sale olografe. Dacă i se cere doar să bifeze într-o casetă nu va ezita s-o facă, deoarece, cel mai frecvent, nu conștientizează că încheie un contract⁴. De asemenea, de cele mai multe ori nu citește contractul. De exemplu, în 2012, magazinul online GameStation din Marea Britanie a făcut un experiment: a inclus în contract (care în cazul contractelor încheiate prin Internet se numește „Termeni și Condiții”) o clauză prin care cei care făceau o comandă online acceptau să transfere pe vecie și sufletul lor; cei care nu doreau să-și transfere sufletul, puteau să bifeze un buton și să primească un cupon-cadou de 5 lire; numai 12% din clienți au bifat butonul respectiv⁵. Cu trecerea timpului, situația nu s-a ameliorat, dimpotrivă. În iulie 2017, compania Purple din Manchester, care oferă *Wi-Fi hotspots* pentru mai multe întreprinderi, printre care *Legoland*, *Outback Steakhouse* și *Pizza Express*, a inclus timp de două săptămâni o clauză în contract (Termeni și Condiții), prin care persoanele care accesau *Wi-Fi* (gratuit) și semnau contractul erau obligate să presteze 1000 ore de muncă în folosul comunității, constând, mai ales, în curățarea toaletelor la festivaluri, eliminarea gumei de mestecat de pe străzi și defundarea manuală a canalizării. Purple a oferit, de asemenea, un premiu pentru oricine a citit efectiv termenii și condițiile și a semnalat „clauza de serviciu comunitar”. Doar o persoană din 22.000 l-a primit⁶.

Contractele click-wrap sunt contracte prin care se achiziționează bunuri sau servicii.

▪ *Contractele browse-wrap* sunt acelea care se încheie prin simpla folosire a unei pagini de Internet (website) sau printr-o anumită acțiune a

---

⁴ E. Mik, *The Unimportance of being “electronic” or – popular misconceptions about “Internet contracting”*, în „International Journal of Law and Information Technology”, vol. 19, nr. 4/2011, p. 327.

⁵ J.T. Calloway, *Cloud computing, clickwrap agreements, and limitation on liability clauses: a perfect storm?*, în „Duke Law and Technology Review”, vol. 11, nr. 1/2012, p. 163-164, [Online] la:

<http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1232&context=dltr>, accesat 2.07. 2017.

⁶ [Online] la: <https://purple.ai/purple-community-service/>, accesat 15.10. 2017.

utilizatorului pe pagina respectivă, care echivalează cu acceptarea condițiilor și clauzelor contractuale impuse de furnizorul website-ului⁷.

Aceste contracte, de regulă, nu sunt contracte prin care se achiziționează bunuri sau servicii, ci contracte prin care utilizatorul consimte la instalarea unor „spioni” (spyware) pe computerul personal, cum sunt așa numitele *cookies*, care spionează preferințele utilizatorului sau contracte prin care utilizatorul acceptă să îi fie colectate datele personale (de exemplu, toate aplicațiile software oferite utilizatorilor de un furnizor de servicii informatice, cum este de exemplu, Google, aparent gratuit, presupun transferul datelor cu caracter personal către furnizorul de astfel de servicii), ori contracte care permit deeplinking-ul. Deeplinking înseamnă legătura (link-ul) de pe un site web către o pagină a unui alt site, alta în afară de pagina principală.

Recent, în SUA, contractele *browse-wrap* au fost considerate valabile și în alte situații. În septembrie 2017, o instanță americană, în cauza *Meyer v. Uber Technologies, Inc.*, a considerat valabil încheiat un contract *browse-wrap* prin care utilizatorul doar a putut constata că există Termeni și Condiții disponibili via *hiperlink*, chiar dacă nu și-a dat acordul expres și nici nu i-a citit⁸. Instanța, astfel, a considerat aplicabilă clauza de arbitraj inserată în Termeni și Condiții.

Multe site-uri folosesc ambele forme de contractare, adică atât *click-wrap*, cât și *browse-wrap*, iar altele le combină într-un hibrid de contract *clickbrowse-wrap*, ceea ce produce confuzii pentru utilizatori, iar în caz de litigii, și pentru instanțele de judecată⁹. De exemplu, în cauza *Fteja v. Facebook* din 2012 instanța a apreciat că Termenii și Condițiile Facebook reprezintă un fel de contract *browse-wrap*, pentru că Termenii sunt vizibili via *hiperlink*, dar, de asemenea prezintă caracteristici de contract *click-wrap*,

---

⁷ Pentru detalii, a se vedea, E. Macdonald, *When is a contract formed by the browse-wrap process?*, în „International Journal of Law and Information Technology”, vol. 19, nr. 4/2011, p. 285 și urm..

⁸ [Online] la: <https://www.metzlewis.com/recent-decision-provides-guidance-making-browsewrap-agreements-enforceable/>, accesat 18.10. 2017.

⁹ N.S. Kim, *Wrap contracting and the online environment: Causes and cures*, în J.A. Rothchild (editor), *Research Handbook on Electronic Commerce Law*, Edward Elgar Publishing, Massachusetts, USA, 2016, pp. 25-26.

deoarece utilizatorul trebuie să apese pe butonul *Sign up* pentru a consimți cu privire la termenii la care trimite *hiperlink*-ul¹⁰.

Un alt exemplu, pe site-ul companiei aeriene *Ryanair*, actualizat 2017¹¹, după selectarea zborului pentru care se urmărește achiziționarea unui bilet de avion online, apare avertizarea: „Printr-un click pe *Mai departe*, sunt de acord cu Condițiile de utilizare a paginii de internet”; aceasta înseamnă că se exprimă consimțământul pentru încheierea unui contract *clickbrowse-wrap*, chiar dacă aceste condiții din *hiperlink* nu sunt citite sau măcar parcurse.

▪ *Contractele care poartă o semnătură electronică extinsă calificată.*

Semnătura electronică extinsă este bazată pe un certificat calificat și generată prin intermediul unui dispozitiv securizat de creare a semnăturii (semnătură electronică extinsă calificată). Acest tip de semnătură electronică este asimilat semnăturii olografe. Pentru a obține un certificat calificat, persoana fizică sau juridică trebuie să se adreseze unui furnizor de servicii de certificare, să semneze un contract cu respectivul furnizor, pe baza căruia i se eliberează un certificat (creat pe baza datelor din formularul de solicitare a certificatului) și dispozitivul de creare a semnăturii electronice, valabil pentru un an de zile, contra unei sume de bani. După parcurgerea procedurii, persoana fizică sau juridică poate transmite documente în formă electronică, având atașată o semnătură electronică extinsă calificată. Destinatarul documentelor electronice folosește o așa numită cheie publică a expeditorului din certificatul acestuia, pentru a decripta semnătura expeditorului. Pentru o mai mare siguranță, destinatarul poate consulta și Registrul furnizorilor de servicii de certificare pentru semnătură electronică pentru a obține cheia publică a furnizorului de servicii de certificare, necesară verificării semnăturii furnizorului de pe certificatul expeditorului.

Procedura este relativ complexă. În prezent, furnizorii sunt acreditați de către Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale și sunt înscrși pe o listă ce poate fi consultată online¹².

Semnătura electronică extinsă calificată nu se utilizează pe scară largă în România datorită complexității ei și a faptului că presupune anumite

---

¹⁰ N.S. Kim, *op. cit.*, p. 26.

¹¹ [Online] la: <https://www.ryanair.com/ro/ro/>, accesat 18.10.2017.

¹² [Online] la: <https://www.comunicatii.gov.ro/semnatura-electronica/>, accesat 13.10.2017.

costuri. Încheierea de contracte între consumatori și profesioniști, precum și între profesioniști, dar care nu au o valoare foarte mare, nici nu justifică folosirea semnăturii electronice extinse calificate. Se justifică doar atunci când contractele au un obiect de o valoare mare, pentru a avea siguranța probării lor. De exemplu, este indicată în contractele de stat, încheiate între stat/instituție de stat și un profesionist (investitor) (*Government to Business - G2B*).

Semnătura electronică extinsă calificată este impusă de lege în raporturile dintre profesioniști și stat, în mai multe domenii, cum este acela al furnizării de servicii medicale¹³, la depunerea declarațiilor vamale¹⁴, în cadrul Sistemului Electronic de Achiziții Publice (SEAP), ș.a.

Aceste contracte nu sunt dintre cele mai obișnuite în achiziționarea de bunuri sau servicii online. Majoritatea contractelor în formă electronică se încheie prin simpla manifestare de voință a aderentului, utilizând semnătura electronică simplă. Semnătura electronică simplă reprezintă date în formă electronică, care sunt atașate sau logic asociate cu alte date în formă electronică și care servesc ca metodă de identificare (art. 4 pct. 3 din Legea 455/2001 privind semnătura electronică¹⁵); de exemplu, scrierea numelui la sfârșitul unei corespondențe pe e-mail, identificarea putându-se face în acest caz nu atât prin nume, cât prin adresa de e-mail a expeditorului.

După *obiect*, contractele electronice încheiate prin Internet pot fi:

- *Contracte de vânzare* având ca obiect bunuri corporale sau incorporale; în cazul bunurilor corporale, regulile comerțului electronic se aplică numai în faza de încheiere a contractului, deoarece executarea se face prin metode tradiționale¹⁶; de exemplu, dacă se cumpără o carte oferită spre vânzare online, livrarea se va face prin poștă sau prin curier, iar plata se

---

¹³ H.G. nr. 205/2015 privind modificarea și completarea H.G. nr. 400/2014 pentru aprobarea pachetelor de servicii și a Contractului-cadru care reglementează condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate pentru anii 2014-2015, publicată în M.Of. nr. 208, 30.03.2015.

¹⁴ Companiile care depun declarații sumare de intrare prin aplicația ICS-RO (aplicația informatică a autorității vamale) pentru mărfurile ce urmează a fi introduse în Uniunea Europeană prin birourile vamale din România au obligația de a utiliza semnătura electronică extinsă începând cu data de 1 martie 2015, conform Ordinului Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 2781/2014, publicat în M.Of. nr. 672, 12.09.2014.

¹⁵ Republicată în M.Of. nr. 316, 30.04.2014.

¹⁶ M. Tudorache, *Contractul încheiat prin mijloace electronice, în reglementarea din noul Cod civil*, Editura C. H. Beck, București, 2013, p. 69.

poate face fie prin mijloace electronice, de exemplu, cu card de credit, care este și regula, sau la livrare, în numerar; dacă se cumpără o carte în format electronic (e-book), care reprezintă un bun incorporeal, regulile comerțului electronic se aplică, atât pentru faza încheierii contractului, cât și pentru aceea a executării lui; cartea în format electronic va fi livrată online (prin intermediul Internetului) și plata se va face prin mijloace electronice de plată; este, însă, posibil ca produsul cumpărat (e-book) să fie livrat pe un suport material (pe un CD sau DVD), caz în care va fi considerat un bun corporal.

- *Contracte având ca obiect prestări de servicii*; de exemplu, contractul prin care se încheie un contract de transport aerian, prin achiziționarea online a unui bilet de avion; contractul de prestări servicii este reglementat de normele generale din materia contractelor sau a acelor speciale din domeniul în care se utilizează (dacă există), cum ar fi reparații, transporturi, hotelărie, de servicii informatice, ș.a.

Contractele de finanțare, cum este de exemplu, contractul de *crowdlending* sau contractul de *reverse factoring* ar putea intra în categoria contractelor de prestări servicii.

Contractul de *crowdlending* / *crowdfunding*/ *peer to peer lending*– *P2P lending*(de multifinanțare)¹⁷ este un contract de împrumut, care se încheie prin intermediul unei platforme online. Poate avea un scop personal sau profesional. Împrumuturile de tip P2P reprezintă o alternativă directă la un împrumut bancar, cu diferența că, în loc să împrumute dintr-o singură sursă, companiile și persoanele fizice pot împrumuta direct de la zeci, uneori sute de persoane. *Zopa* este prima platformă înființată în acest scop în 2005 în Marea Britanie. În Europa, în prezent, deși marea majoritate a împrumuturilor P2P este concentrată în Marea Britanie - care reprezintă peste 84% din întreaga piață europeană –în Germania, Franța și în țările nordice se înregistrează o creștere semnificativă¹⁸.

În ultimii ani, aceste împrumuturi s-au transformat în scheme complicate de finanțare, utilizate, mai ales, pentru întreprinderile mici și mijlocii și pentru *start-up*-uri (întreprinderi noi).

---

¹⁷ R. Kulms, *Multifinanțarea sau crowdlending-ul – o alternativă la banking*, în Revista română de drept privat, nr. 2/2017, p.53 și urm.

¹⁸ [Online] la: <http://fintechnews.ch/p2plending/europes-top-11-peer-to-peer-lending-platforms/4960/>, accesat 13.10.2017.

Contractul de *reverse factoring*. *Factoring*-ul este operațiunea prin care o întreprindere, numită aderent, transmite unei societăți specializate/instituție bancară, numită *factor*, creanțele sale născute din vânzarea de bunuri sau prestarea de servicii, iar factorul asigură întreprinderii, finanțarea și urmărirea creanțelor acesteia. De regulă, contractul se încheie cu privire la un ansamblu de creanțe (și nu cu privire la o creanță unică).

Reverse factoring-ul este operațiunea care presupune participarea celor trei părți din *factoring* (aderentul, care este creditorul, adică furnizorul de bunuri sau servicii, factorul, care este o instituție financiară, de regulă o bancă, și debitorii, care sunt cumpărătorii sau beneficiarii serviciilor) și utilizarea unei *platforme electronice*, prin intermediul căreia are loc managementul facturilor și finanțarea aderentului prin plata în avans a facturilor, în considerarea bonității debitorilor¹⁹. Este *factoring invers* pentru că inițiatorul acestui program este debitorul și nu aderentul. Debitorul centralizează toate facturile creditorilor săi pe platforma finanțatorului (factorului) și îl mandatează pe acesta să facă plățile către toți creditorii înregistrați pe platformă. În acest mod, debitorul, oferind finanțare creditorilor săi prin intermediul factorului, poate obține condiții mai bune de plată de la furnizorii săi.

Tot contracte de prestări servicii sunt și contractele având ca obiect un conținut digital. Contractul având ca obiect un conținut digital (sau contractul pentru furnizare/livrare de conținut digital) este un contract a cărui denumire apare pentru prima oară în legislația din România, în O.U.G. nr. 34/2014 privind drepturile consumatorilor în cadrul contractelor încheiate cu profesioniștii²⁰. Potrivit art. 2 punctul 11 din acest act normativ, conținut digital înseamnă „acele date care sunt produse și livrate în formă digitală”.

Această definiție a conținutului digital este foarte largă, scopul fiind acela de a acoperi o mare varietate de situații care implică furnizarea de date în formă digitală²¹. Astfel, prin conținut digital se înțeleg acele date care sunt

---

¹⁹ I. Regenbogen, *Reverse factoring- funding the un-fundable*, în *Revistaromână de drept privat*, nr. 2/2017, p. 115 și urm.

²⁰ O.U.G nr. 34/2014, publicată în M.Of. nr. 427, 11.06.2014, reprezintă transpunerea în legislația națională a Directivei 2011/83/UE privind drepturile consumatorilor.

²¹ A se vedea, Ghidul de aplicare a Directivei 2011/83/UE (*DG Justice Guidance Document*, concerning Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on consumer rights, amending Council Directive 93/13/EEC and

produse și livrate în formă digitală, cum sunt programele de calculator, aplicațiile, jocurile, muzica, înregistrările video sau textele, indiferent dacă sunt accesate prin descărcare (*downloading*) sau prin flux continuu (*streaming*), de pe un suport material sau prin orice alte mijloace.

Spre deosebire de contractele de vânzare și acelea de prestări servicii, în care consumatorul plătește sau se angajează să plătească prețul (art. 2, punctele 5 și 6 din O.U.G. nr. 34/2014), în cazul contractelor de livrare de conținut digital, nu există prevederi referitoare la preț. Deși acestea au caracteristicile unui contract de prestări servicii, frecvent, furnizorul de conținut digital nu pretinde utilizatorului plata prețului în schimbul prestării lor. În Ghidul de aplicare a Directivei 2011/83/UE (care nu are caracter obligatoriu) se apreciază că trebuie considerate contracte de livrare de conținut digital, indiferent dacă utilizatorul a plătit sau nu pentru serviciile prestate. Această explicație își are originea în propunerea de Regulament privind Legislația europeană comună în materie de vânzare²², în care, în considerentele de la nr. 18 se prevede că: „Conținutul digital este adesea furnizat nu în schimbul unui preț ci în combinație cu mărfuri sau servicii plătite separat, implicând considerente nepecuniare, cum ar fi oferirea de acces la datele cu caracter personal sau accesul gratuit, în cadrul unei strategii de marketing (pe baza așteptării ca, într-o fază ulterioară, consumatorul va cumpăra produse cu conținut digital suplimentare sau mai complexe)[...]”. Din diferite motive, acest regulament nu a fost adoptat, în prezent urmărindu-se preluarea dispozițiilor acestuia în propunerea de directivă privind anumite aspecte referitoare la contractele de vânzare online și la alte tipuri de contracte de vânzare la distanță de bunuri²³.

O formă de contract pentru livrare de conținut digital este contractul *cloud computing*²⁴.

Directive 1999/44/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 85/577/EEC and Directive 97/7/EC of the European Parliament and of the Council), ghid disponibil [Online] la: http://ec.europa.eu/consumers/consumer_rights/rights-contracts/directive/index_en.htm, p. 64, accesat 2.10.2017.

²² Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Legislația europeană comună în materie de vânzare din 11 octombrie 2011, COM(2011) 635 final.

²³ [Online] la:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52015PC0635>, accesat 2.10.2017.

²⁴ Pentru o prezentare detaliată, a se vedea, C.T. Ungureanu, *Contractul cloud computing în comerțul internațional*, în Revista moldovenească de Drept Internațional și Relații

Ce înseamnă *cloud computing*? Fiecare dintre noi folosește serviciile de *cloud computing*, uneori fără a conștientiza acest lucru. Astfel, dacă avem o adresă de e-mail, înseamnă că suntem utilizatori de *cloud*, dacă avem un cont deschis într-o rețea de socializare, cum este, de exemplu, Facebook, Twitter, LinkedIn, utilizăm servicii de *cloud computing*, dacă depozităm documente în Dropbox, fotografiile în Instagram folosim *cloud computing* și exemplele pot continua. Pentru a lua un exemplu „național”, dacă am încheiat un contract cu revista „Dreptul” pentru un „abonament pe suport electronic”, suntem utilizatori de *cloud*, pentru că o perioadă de timp determinată (de exemplu, 1 an), avem acces, contra cost, la o bază de date în care putem consulta revista.

În literatura de specialitate sunt formulate definiții diverse ale noțiunii de *cloud computing*, care pentru juriști sună ca limbajul juridic pentru informaticieni²⁵. În una dintre aceste definiții se consideră că termenul *cloud computing* poate fi definit ca fiind o formă de *computing* în care capacități IT (*Information Technology*) evolutive și elastice sunt furnizate unui mare număr de clienți, utilizând tehnologia Internet²⁶. Capacitate IT evolutivă înseamnă că furnizorul de cloud poate adapta capacitatea de stocare și de procesare a datelor conform cerințelor clientului. Capacitate IT elastică înseamnă că adaptarea capacității de stocare și procesare a datelor se poate face rapid, pe măsura schimbărilor în cerințele clientului.

Noțiunea de *cloud computing* este folosită pentru a indica platforme virtuale sau infrastructuri, care permit, printre altele, stocarea (depozitarea) și procesarea de date, executarea de aplicații și furnizarea de servicii în diverse forme, prin intermediul Internetului. *Cloud computing* este accesibil și disponibil oriunde în lume există o conexiune la Internet.

Internaționale, vol. 37, nr. 3/2015, [Online] la: <http://rmdiri.md/wp-content/uploads/2015/01/RMDIRI-Nr.-3-20157.pdf>, pp. 25-36, accesat 3.10.2017.

²⁵ C.T. Ungureanu, *Contractul cloud computing: autoritatea competentă pentru soluționarea litigiilor*, în *Modernizarea legislației naționale în contextul uniformizării dreptului la nivel european și implicațiile socio-politice asupra sistemului administrativ*, Editura Hamangiu, București, 2015, pp. 297-305.

²⁶ D.C. Plummer, *Experts Define Cloud Computing: Can we get a Little Definition in our definitions?*, 2009,

[Online] la: http://blogs.gartner.com/daryl_plummer/2009/01/27/experts-define-cloud-computing-can-we-get-a-little-definition-in-our-definitions/, accesat 29.01.2015.

Utilizarea resurselor informatice din spațiul virtual, situate în *cloud*, oferă multe beneficii atât clientului consumator, cât și profesionistului, care ia decizia să stocheze datele sale în *cloud*, precum rapiditatea accesului la date, flexibilitatea, costuri mici pentru infrastructură, personal și software. „Norul” de resurse informatice permite profesionistului/consumatorului să dispună de putere informatică, fără a fi obligat să achiziționeze infrastructura informatică.

Din punctul de vedere al utilizatorului, *cloud computing* se reduce la un număr de servicii puse la dispoziția lui de furnizorul de *cloud*.

De *cloud computing* beneficiază și autoritățile publice, instituțiile guvernamentale etc., devenind funcțional așa numitul *G Cloud* (*Governmental Cloud*) în multe state europene, precum Marea Britanie, Germania, Austria, Finlanda, Danemarca, Franța, Spania. În acest mod, se reduc substanțial costurile pentru achiziționarea infrastructurii informatice (autoritățile publice nu trebuie să achiziționeze *hardware* și *software*) și pentru întreținerea bazelor de date informatice în domeniul public.

În România este operațional portalul *e-guvernare*, prin care Agenția pentru Agenda Digitală a României (AADR), instituție publică de specialitate a administrației publice centrale, are rolul de a gestiona și opera sistemul e-guvernare (S.E.N.) disponibil la adresa www.e-guvernare.ro, Sistemul Electronic de Achiziții Publice (S.E.A.P.) disponibil la adresa www.e-licitatie.ro, Sistemul informatic pentru atribuirea electronică a autorizațiilor de transport internațional rutier de marfă și pentru atribuirea electronică a traseelor naționale din programele de transport prin serviciile regulate județene și interjudețene (S.A.E.T.) disponibil la adresa www.autorizatiauto.ro, Sistemul National Electronic de Plată online cu cardul a taxelor și impozitelor (S.N.E.P.) disponibil la adresa www.ghiseul.ro și a Punctului de Contact Unic electronic (P.C.U.e) disponibil la adresa <http://www.edirect.e-guvernare.ro/>.

După *calitatea părților*, contractele electronice încheiate prin Internet pot fi:

- contracte încheiate între profesioniști²⁷ (așa numitele contracte *Business-to-Business* – B2B); de exemplu, contractul prin care un medic cumpără online aparatură medicală pentru dotarea cabinetului său;

- contracte încheiate între un profesionist și un consumator²⁸ (așa numitele contracte *Business-to-Consumer* – B2C); de exemplu, contractul prin care consumatorul achiziționează bunuri de la un magazin online; contractul prin care un absolvent de drept se înscrie la cursuri de pregătire pentru admiterea în magistratură²⁹;

- contracte încheiate între un consumator și un profesionist (așa numitele contracte *Consumer-to-Business* – C2B); de exemplu, Elance – oDesk³⁰ este o platformă online, unul dintre liderii mondiali pe piața muncii „de acasă”, care permite angajatorilor să posteze locuri de muncă, căutând lucrători independenți (*freelancers*³¹); fiecare lucrător independent (care are calitatea de consumator) poate posta CV-ul său și poate face oferte angajatorilor, în anumite condiții;

- contracte încheiate între consumatori (așa numitele contracte *Consumer-to-Consumer* – C2C); de exemplu, contractele încheiate folosind site-ul și aplicația eBay, prin care un consumator poate cumpăra de la un alt consumator un produs *second hand* (ca la un talcioc online)³².

2. Internetul și datele cu caracter personal

Datele cu caracter personal sunt considerate a fi orice informație privind persoana fizică identificată sau identificabilă (persoana vizată).

---

²⁷ Se are în vedere noțiunea de profesionist în accepțiunea art. 3 C. civ., coroborat cu prevederile art. 8 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legi nr. 287/2009, privind Codul civil (publicată în M. Of. nr. 409, 10.06.2011).

²⁸ Consumatorul este, potrivit Codului consumului (O.G. nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, republicată în M. Of. nr. 208, 28.03.2007, cu modificările și completările ulterioare), orice persoană fizică sau grup de persoane fizice constituite în asociații, care acționează în scopuri din afara activității sale comerciale, industriale sau de producție, artisanale ori liberale.

²⁹ [Online] la: <http://www.eurobestteam.ro/admitere-magistratura>, accesat 16.05.2015.

³⁰ [Online] la: <http://www.elance-odesk.com/homepage>, accesat 15.10.2017.

³¹ Lucrător *freelance* este o persoană care lucrează independent, care desfășoară o profesie fără un angajament pe termen lung cu un angajator ([Online] la: <http://ro.wikipedia.org/wiki/Freelancer>, accesat 2.05.2017).

³² Pentru detalii, [Online] la: <https://www.ebay.com/>, accesat 15.10.2017.

Dreptul la protecția datelor cu caracter personal este un drept fundamental al omului, indisolubil legat de dreptul la viață privată.

Utilizarea Internetului în rutina zilnică facilitează colectarea și transferul de date cu caracter personal, punând în discuție posibilitatea protecției datelor.

Astfel, sunt transmise și colectate date/informații ori de câte ori comunicăm prin e-mail, WhatsApp, Facebook, Twitter, folosim un *smartphone*, plătim cu cardul la supermarket, facem plăți prin Internet banking, chemăm un taxi prin aplicația Uber, ș.a.

Bruce Schneier în lucrarea *Data and Goliath: The Hidden Battles to Collect Your Data and Control Your World*³³ arată că Google știe ce gândim, pentru că salvează toate căutările noastre de pe diferite site-uri; Facebook știe care este orientarea noastră sexuală, chiar dacă nu am menționat niciodată acest lucru; toate cumpărăturile online fiind înregistrate, dezvăluie dacă suntem șomeri, bolnavi, dacă avem copii sau suntem pe cale să dobândim.

În era Internetului, a *Big Data*, *Internet of Things* (IoT), a rețelelor de socializare (Facebook, LinkedIn ș.a.) protecția datelor este dificilă.

Big Data, adică acele cantități de date foarte mari, primate tridimensional, în volum, viteză și varietate, provin dintr-o diversitate de surse. Internetul captează o mulțime de date. Cardurile de credit și de debit, cecurile și alte activități financiare implică un flux constant de miliarde de tranzacții financiare. Din ce în ce mai multe rețele de senzori - camere de supraveghere video, computere încorporate în automobile, telefoane mobile - înregistrează locații, mișcări și activități. Colectarea datelor este omniprezentă; aproape tot ceea ce facem are ca rezultat colectarea și stocarea datelor de către una sau mai multe părți, fie operatori de date, împuterniciți de operatorul de date, terți, destinatari, pentru a folosi terminologia din legislația UE. Aceste date sunt digitale. Ele pot fi stocate, partajate, căutate, combinate și duplicate cu o viteză foarte mare și la un cost foarte mic³⁴.

---

³³ B. Schneier, *Data and Goliath: The Hidden Battles to Collect Your Data and Control Your World*, p. 9,

[Online] la: https://www.schneier.com/books/data_and_goliath/, accesat 22.10.2017.

³⁴ Ch. Kuner, F.H. Cate, Ch. Millard, D. Jerker, B. Svantesson, *The challenge of 'big data' for data protection*, în *International Data Privacy Law* vol. 2nr. 2/2012, p. 48, [Online] la: <https://academic.oup.com/idpl/article/2/2/47/755343/The-challenge-of-big-data-for-data-protection>, accesat 20.06.2017.

Internet of Things (IoT) înseamnă senzori electronici incluși în produse de consum, disponibile la scară largă și la prețuri din ce în ce mai accesibile. Acești senzori convertesc fenomene fizice, precum mișcarea, căldura, presiunea sau localizarea, în informații digitale. Există diferite tipuri de dispozitive IoT: dispozitive pentru monitorizarea stării de sănătate, pentru fitness, pentru automobile, pentru aparate casnice, dispozitive concepute special pentru monitorizarea angajaților, ș.a.³⁵. IoT presupun transferuri de date cu caracter personal. De exemplu, în cazul unui aparat de cafea conectat la Internet se poate pune întrebarea cine este operatorul de date: întreprinderea care a fabricat aparatul, proprietarul care l-a cumpărat și îl folosește, serviciul care monitorizează funcționarea aparatului, furnizorul de servicii care îl monitorizează pentru a asigura o mai bună funcționare a acestuia?³⁶.

Majoritatea transferului de date și a prelucrării acestora are loc în rutina zilnică a contractelor. Multe dintre aceste contracte sunt contracte *cloud computing*. Persoana vizată, operatorul de date, împuternicitorul operatorului de date, autoritățile de supraveghere de cele mai multe ori nu știu unde se află datele. De exemplu, datele sunt transferate de la operatorul de date la împuternicitul operatorului de date, care, la rândul lui, poate avea subfurnizori, astfel încât datele să fie transferate către aceștia și să fie stocate în baze mari de date (*Data Farms* sau *Server Farms*), care pot fi situate în multe puncte geografice. Să spunem că un avocat colectează informații cu caracter personal de la clienții săi, pe care le stochează în Dropbox; clienții au rolul de persoane vizate, avocatul, de operator de date cu caracter personal, Dropbox, are calitatea de împuternicit al operatorului de date. Dropbox, care este un furnizor de *cloud*, poate avea subfurnizori, un lanț de furnizori, ceea ce face foarte dificil pentru operator să controleze și să știe unde sunt prelucrate datele; operatorul de date –avocatul - nu mai deține controlul localizării datelor, care se pot afla oriunde în lume, la un moment dat. Furnizorul de *cloud* sau subfurnizorii pot copia și „replica” datele

---

³⁵ Pentru detalii, S.R. Peppet, *Regulating the Internet of Things: First Steps Toward Managing Discrimination, Privacy, Security, and Consent*, în *Texas Law Review*, vol. 93/2014, [Online] la: <http://www.texaslrev.com/wp-content/uploads/2015/08/Peppet-93-1.pdf>, accesat 20.10.2017.

³⁶ P.de Hert, V. Papakonstantinou, *The new General Data Protection Regulation: Still a sound system for the protection of individuals?* În *Computer Law & Security Review*, Vol. 32, nr. 2, 2016, p. 184.

clientului de *cloud*, a avocatului, în mai multe baze de date, situate în state diferite. Există baze de date (*server farms*) situate chiar și pe mari vase maritime, care circulă în marea liberă și care tind să se sustragă controlului statal³⁷.

Utilizarea unui *cloud* presupune încheierea unui contract, care ar trebui să prevadă un anumit control. Furnizorul de *cloud* are, însă, mult mai multe resurse decât operatorul. Faptul că datele se află în permanentă mișcare creează nesiguranță în ceea ce privește respectarea regulilor protecției datelor. „*Personal data may end up in data havens*”³⁸.

Protecția datelor cu caracter personal impune utilizarea de norme de drept public și de drept privat, fiind un subiect care poate fi tratat interdisciplinar, prin prisma drepturilor omului, dreptului administrativ, dreptului penal, dreptului civil, comerțului internațional.

3. Internetul și soluționarea litigiilor

Deși soluționarea litigiilor se face în mod tradițional într-o sală de judecată, Internetul face posibilă rezolvarea disputelor prin mijloace alternative. Un exemplu este soluționarea online a litigiilor dintre consumatori și profesioniști, reglementată prin O.G.nr. 38/2015 privind soluționarea alternativă a litigiilor dintre consumatori și comercianți³⁹, care reprezintă transpunerea în legislația națională a Directivei nr. 2013/11/UE privind soluționarea alternativă a litigiilor în materie de consum (Directiva privind SAL în materie de consum)⁴⁰. Soluționarea online a litigiilor (SOL)⁴¹ înseamnă „soluționarea independentă, imparțială, transparentă, eficace, rapidă și echitabilă, pe cale extrajudiciară, a litigiilor care privesc obligațiile contractuale rezultate din contractele de vânzare sau de prestări servicii *online* dintre un consumator care își are reședința în Uniune (U.E.-s.n. CTU) și un comerciant stabilit în Uniune” prin intermediul unei

---

³⁷ S.R. Swanson, *Google Sets Sail: Ocean-Based Server Farms and International Law*, în *Connecticut Law Review*, Vol. 43, February 2011, no. 3, pp. 709-751.

³⁸ P. Blume, *It is time for tomorrow: EU data protection reform and the Internet*, în *Journal of Internet Law*, Vol. 18, No. 8, 2015, p. 8.

³⁹ Publicată în M. Of. nr. 654, 28.08.2015.

⁴⁰ Publicată în J.O. nr. L 165/63, din 18.06.2013.

⁴¹ Pentru o prezentare detaliată, C.T. Ungureanu, *Soluționarea alternativă a litigiilor (SAL) dintre profesioniști și consumatori conform O.G. nr. 38/2015*, în volumul conferinței „160 de ani de învățământ juridic ieșean”, Editura Hamangiu, București, 2015, pp. 87-98.

platforme europene de soluționare online a litigiilor, numită platforma SOL (creată prin Regulamentul privind SOL în materie de consum⁴²). Rezultă că soluționarea online a litigiilor nu poate avea loc prin intermediul unor furnizori de servicii privați, care administrează platforme pentru soluționarea litigiilor, cum este, de exemplu, Modria Resolution Center⁴³, ci numai prin platforma SOL creată în UE⁴⁴.

4. Facebook

Facebook, cea mai utilizată rețea de socializare, „alimentează” instanțele de judecată din toată lumea cu cauze al căror obiect poate fi încadrat în multe ramuri ale dreptului. Voi face o scurtă trecere în revistă a celor mai recente.

Protecția datelor cu caracter personal – drept fundamental al omului. La 6 octombrie 2015, Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) a invalidat, în cauza *Schrems* (C-362/14), Decizia Comisiei Uniunii Europene privind mecanismul referitor la sfera de siguranță (*Safe Harbour*) cu Statele Unite ale Americii (SUA). Ca urmare a acestei decizii, cadrul *Safe Harbor* SUA-UE a fost considerat un mecanism nevalid pentru a se conforma cerințelor UE privind protecția datelor cu caracter personal, atunci când transferul de date cu caracter personal are loc din UE către SUA. La 12 iulie 2016, a fost adoptat un nou mecanism pentru transferul datelor, *Privacy Shield Framework*⁴⁵ (Scutul de confidențialitate).

La acest rezultat s-a ajuns în urma soluționării cauzei *Schrems*. *Schrems*, avocat și utilizator de Facebook din 2008, a depus, inițial, o plângere la autoritatea irlandeză de protecție a datelor, considerând că, după dezvăluirile făcute în 2013 de Edward Snowden cu privire la activitățile serviciilor de informații ale SUA, dreptul și practicile din Statele

---

⁴² Regulamentul (UE) nr. 524/2013 privind soluționarea online a litigiilor în materie de consum (Regulamentul privind SOL în materie de consum), publicat în J.O. nr. L 165/1, din 18.06.2013, care se aplică în statele membre UE, deci și în România, din 9 ianuarie 2016.

⁴³ Modria Resolution Center este o platformă online (bazată pe cloud computing), care este utilizată de profesioniști pentru soluționarea litigiilor. ([Online] la: <https://www.tylertech.com/solutions-products/modria>, accesată 20.10.2017).

⁴⁴ Pentru detalii referitoare la organisme private de soluționare online a litigiilor, P. Cortes, A.R. Lodder, *Consumer Dispute Resolution Goes Online: Reflections on the Evolution of European Law for out-of-court redress*, p. 15 și urm., [Online] la: http://www.maastrichtjournal.eu/pdf_file/ITS/MJ_21_01_0014.pdf, accesat 1.10.2015.

⁴⁵ [Online] la: <https://www.privacyshield.gov/Program-Overview>, accesat 15.10.2017.

Unite nu asigură o protecție suficientă a datelor transferate către această țară împotriva supravegherii de către autoritățile publice. Acțiunile lui Schrems au ajuns în final la CJUE.

Deși a fost adoptat *Privacy Shield Framework*⁴⁶, la 3 octombrie 2017, Înalta Curte de Justiție Irlandeză a solicitat CJUE să se pronunțe cu privire la securitatea transferului de date cu caracter personal între UE și SUA prin Facebook⁴⁷. Cauza se află în curs de soluționare.

Drepturile fundamentale ale omului – Dreptul la liberă exprimare. La 5 mai 2017, o instanță austriacă a obligat Facebook să suprima de pe platforma sa postările care instigă la ură⁴⁸.

Drepturi succesoriale și dreptul la viață privată. La 31 mai 2017, o instanță germană a admis apelul formulat de Facebook împotriva unei hotărâri din 2015 prin care Facebook era obligată să comunice părinților unei adolescente decedate conținutul de pe pagina acesteia de Facebook. Adolescenta s-a sinucis, iar părinții au suspectat că ar fi fost vorba de *cyberbullying*. Instanța a motivat decizia sa prin invocarea dreptului la viață privată a utilizatorilor cu care adolescenta a comunicat⁴⁹.

Drept administrativ. Facebook a fost amendată de *Commission nationale de l'informatique et des libertés* (CNIL) din Franța, la 16 mai 2017, cu 150.000 euro pentru utilizarea masivă a datelor cu caracter personal în scopuri publicitare⁵⁰. La 11 septembrie 2017, Agenția spaniolă de protecție a datelor cu caracter personal a amendat Facebook cu 1,2 milioane de euro pentru colectarea datelor personale ale utilizatorilor fără a obține consimțământul lor clar exprimat⁵¹.

---

⁴⁶ [Online] la: <https://www.facebook.com/about/privacyshield>, accesat 15.10.2017.

⁴⁷ [Online] la: http://www.lemonde.fr/pixels/article/2017/10/03/la-justice-europeenne-va-examiner-les-transferts-de-donnees-de-facebook-vers-les-etats-unis_5195643_4408996.html#XA2AbIacAxpSp9oW.99, accesat 15.10.2017.

⁴⁸ [Online] la: http://www.lemonde.fr/pixels/article/2017/05/09/discours-haineux-facebook-epingle-par-la-justice-autrichienne_5124835_4408996.html#YP8oELSmhMdOvZJc.99, accesat 15.10.2017.

⁴⁹ [Online] la: <https://www.theguardian.com/technology/2017/may/31/parents-lose-appeal-access-dead-girl-facebook-account-berlin>, accesat 15.10.2017.

⁵⁰ [Online] la: <https://www.la-croix.com/Sciences-et-ethique/Numerique/Donnees-personnelles-Facebook-condamne-Cnil-2017-05-17-1200847843>, accesat 15.10.2017.

⁵¹ [Online] la: <https://fr.reuters.com/article/technologyNews/idFRKCN1BM1W3-OFRIN>, accesat 15.10.2017.

Drept procesual. Protecția consumatorilor. Curtea de apel din Paris⁵², în februarie 2016, s-a declarat pentru a doua oară competentă să judece un litigiu dintre Facebook și un utilizator francez, al cărui cont a fost închis. Curtea a confirmat ordonanța tribunalului din Paris din 5 martie 2015, care a stabilit drept abuzivă clauza exclusivă de competență în favoarea unei instanțe din California, obligatorie pentru toți utilizatorii de Facebook⁵³. La originea acțiunii este un profesor care a postat pe pagina sa Facebook, în 2011, o pictură de Gustave Courbet, "L'Origine du monde", și, ca rezultat, Facebook i-a închis contul. Avocatul profesorului a arătat că Facebook a făcut confuzie între o operă de artă și pornografie și a pus problema libertății de exprimare în rețelele sociale.

Și în SUA Facebook este parte în multe litigii. De exemplu, în 2011 a fost introdusă în California o *class action* împotriva Facebook (*Fraley, et al. v. Facebook, Inc., et al.*) invocându-se utilizarea numelor utilizatorilor în reclame numite „Sponsored Stories”. Părțile au ajuns la o tranzacție (*settlement*) în noiembrie 2016.

În cauza *Chia Hong v. Facebook, Inc., Anil Wilson, et. al.* din 2015, Facebook a fost acuzată de discriminare sexuală și rasială de Chia Hong fostă angajată a acesteia. Și în acest caz părțile au ajuns la o înțelegere în urma unei medieri⁵⁴.

În concluzie, Internetul este în „slujba” dreptului, servind nevoile consumatorilor și profesioniștilor și „hrănind” instanțele de judecată și pe cei care se implică în soluționarea multiplelor litigii la care dă naștere. Oricât de optimiști am fi în legătură cu reglementarea legislativă a noilor raporturi apărute prin utilizarea Internetului, tehnologia informatică evoluează într-un ritm atât de rapid, încât greu poate fi prinsă din urmă. Este ca și cum am alerga să prindem avionul care deja a decolat. Cu toate acestea, juriștii au la îndemână instrumente care să asigure găsirea de soluții.

---

⁵² [Online] la: <http://www.latribune.fr/technos-medias/internet/facebook-la-justice-francaise-confirme-qu-elle-pourra-juger-la-censure-de-l-origine-du-monde-550534.html>, accesat 15.10.2017.

⁵³ Punctul 15 din condițiile de utilizare Facebook, [Online] la: <https://ro-ro.facebook.com/legal/terms>, accesat 15.10.2017.

⁵⁴ [Online] la: <https://www.law360.com/articles/712826/ex-facebook-employee-drops-suit-alleging-gender-race-bias>, accesat 15.10.2017.

